

Hem>Familjefrågor och arv>Egendom i äktenskap och registrerade partnerskap>Makars förmögenhetsförhållanden

Makars förmögenhetsförhållanden

Finland

1 Finns det ett lagstadgat system för makars förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

I Finland grundar sig förmögenhetsförhållandet mellan makar på uppskjuten egendomsgemenskap. Det innebär att egendomen under äktenskapet är separat, men att den delas jämnt vid eventuell skilsmässa.

Äktenskap påverkar inte ägarförhållandet mellan makarna. Enligt äktenskapslagen (234/1929) förblir den egendom makarna har vid äktenskaps ingående deras respektive tillhörighet även i äktenskapet. Även den egendom som de förvärvat eller får i arv eller gåva under äktenskapet är deras respektive egendom. Liksom egendomen är även makarnas skulder separata, dvs. om någon av makarna skuldsätter sig före eller under äktenskapet ansvarar han eller hon ensam för skulden. Makarna ansvarar dock gemensamt för skulder som någon av dem har åtagit sig för familjens underhåll.

Enligt det finländska systemet har båda makarna giftorätt till den andras egendom. Med hänvisning till giftorätten får makarna vid avvitrning efter skilsmässa hälften var av den egendom som omfattas av giftorätten. Om äktenskapet upplöses på grund av dödsfall delas egendomen på samma sätt lika mellan den efterlevande och den avlidnas arvingar. Giftorätten gäller all egendom oavsett när och hur makarna har förvärvat eller fått den före äktenskapet, men kan undantas genom äktenskapsförord. Giftorätten gäller dock inte egendom som genom gåvobrev, testamente eller förmånstagarförordnande avseende personförsäkringar getts på villkor att mottagarens framtida make eller maka inte har någon giftorätt till den berörda egendomen.

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Makarna kan antingen före eller under äktenskapet upprätta ett äktenskapsförord, som inverkar på hur egendomen delas vid avvitrning. I äktenskapsförordet kan makarna exempelvis komma överens om att ingen av dem har någon giftorätt i den andras egendom utan att båda två behåller sin egendom. Det är också möjligt att i äktenskapsförordet fastställa att en viss egendom ska undantas från delningen.

Äktenskapsförordet ska upprättas skriftligen, dateras och undertecknas. Dessutom ska det bevittnas av två ojäviga personer. Äktenskapsförordet träder i kraft när det har registrerats hos magistraten (från och med 2020 myndigheten för digitalisering och befolkningsdata).

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

Äktenskapslagen innehåller vissa bestämmelser om begränsad förvaltning, som rör makarnas gemensamma hem och bohag. En make får inte utan den andras skriftliga samtycke överlåta fast egendom som är avsedd att användas som makarnas gemensamma hem. Utan den andras samtycke får en make heller inte överlåta hyresrätt eller andra rättigheter som medför besittningsrätt till en lägenhet som använts som makarnas gemensamma hem, makarnas gemensamma lösa egendom, behövliga arbetsredskap som används av den andra maken eller lös egendom som är avsedd för den andra makens eller barnens personliga bruk.

Avvittringen av egendomen kan jämkas, om den annars skulle leda till ett oskäligt resultat eller till att den ena maken skulle få en obehörig ekonomisk fördel. Med jämkning av avvitrning menas att det i enskilda fall efter en bedömning av skälighet går att göra undantag från de regler som annars skulle gälla. I sådana fall beaktas i synnerhet äktenskapets längd, vad makarna gjort för den gemensamma ekonomin och för att bibehålla och utöka egendomen samt andra jämförbara omständigheter som rör makarnas ekonomi.

Det kan då bestämmas att den ena maken inte med stöd av giftorätt ska få egendom av den andra eller att denna rätt ska begränsas. Det går också att jämka avvitrningen så att viss egendom helt eller delvis undantas från giftorätten. Dessutom kan avvitrningen jämkas så att egendom som den ena maken enligt ett äktenskapsförord inte har giftorätt i vid avvitrningen helt eller delvis ändå ska omfattas av giftorätten.

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

När ett äktenskapsskillnadsärende är under behandling eller när äktenskapet har upplösts ska avvitrning, dvs. bodelning, förrättas, om en make eller en avlidne makes arvinge kräver det. Vid avvitrning verkställs giftorätten genom att den make som äger mer måste betala ett utjämningsbelopp. Om ingendera maken har giftorätt i den andras egendom görs i stället för avvitrning endast avskiljande av makarnas egendom. Om makarna har gemensam egendom ska egendomen på yrkande delas vid avvitrning eller avskiljande av egendom.

Om makar vars förmögenhetsförhållanden omfattas av finsk lag har dömts till hemskillnad i utlandet kan avvitrning av egendomen förrättas med anledning av hemskillnaden. Detta kan dock inte ske om makarna efter att hemskillnaden beviljades har återupptagit samlevnaden.

5 Vilka är följderna för makars förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Om en av makarna dör har detta i princip samma verkan på förmögenhetsförhållandena som skilsmässa.

Om den avlidna efterlämnar bröstarvingar, dvs. barn eller deras avkomlingar, kan den efterlevande maken eller arvingarna yrka på avvitrning. Vid avvitrning delas makarnas hela sammanlagda egendom enligt huvudregeln i två lika stora delar. Den efterlevande maken får hälften av egendomen och arvingarna tillsammans den andra hälften. Om den efterlevande maken dock har mera egendom än den avlidne, har han eller hon rätt att behålla all sin egen egendom.

Om äktenskapet upplöses på grund av den ena makens död och den avlidne inte har efterlämnat bröstarvingar ärver den efterlevande hela egendomen, såvida inte den avlidne har testamenterat sin egendom till någon annan. I detta skede görs inget avskiljande av den avlidnes och den efterlevandes egendom. Sedan båda makarna dött delas den egendom som den sist avlidne maken efterlämnat i regel lika mellan vardera makens arvingar. Den efterlevande kan inte testamentera den andel som tillkommer den avlidnes arvingar.

Den efterlevande maken får behålla den avlidnas kvarlåtenskap i sin besittning, såvida inte annat följer av en bröstarvinges krav på avvitrning eller den avlidnas testamente. Den efterlevande maken har emellertid alltid rätt att i sin besittning behålla en bostad som makarna använt som sitt gemensamma hem samt det sedvanliga bohaget, såvida inte en bostad som lämpar sig som hem ingår i den efterlevandes egendom.

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

I Finland inleder myndigheterna inte förfaranden rörande makars förmögenhetsförhållanden på eget initiativ. Om makarna inte kan enas om avvitrningen ålägger tingsrätten på begäran en skiftesman att genomföra avvitrningen.

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

Äktenskapet begränsar i princip inte makarnas rätt att ingå avtal, utan vardera parten kan under äktenskapet fatta beslut om sin egen egendom utan den andra makens samtycke.

Makarna är inte heller juridiskt ansvariga för varandras skulder. De är dock gemensamt ansvariga för sådana skulder som en av dem har åtagit sig för familjens underhåll. Dessutom ansvarar båda för att betala hyran för det gemensamma hemmet. Hyresavtalet för den gemensamma bostaden kan endast sägas upp gemensamt, även i de fall där hyresavtalet ingåtts i enbart den ena makens namn. Borgenärer skyddas i äktenskapslagen såtillvida att en make inte kan avsäga sig sina rättigheter i avvittringen på ett sätt som är bindande för borgenärerna. Om en make vid avvittring överlåtit avsevärt mera av sin egendom till den andra maken eller dennes arvingar än han eller hon hade varit skyldig att överlåta kan avvittringen gå åter och egendomen återvinnas till ett konkursbo.

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

I Finland inleder myndigheterna inte förfaranden rörande makars förmögenhetsförhållanden på eget initiativ. När ett äktenskapsskillnadsärende är under behandling eller när äktenskapet har upplösts ska avvittring förrättas om en make eller en avlidne makes arvinge kräver det. Om makarna inte har giftorätt i varandras egendom görs i stället för avvittring avskiljande av makarnas egendom.

Vid avvittring som sker på grund av skilsmässa delas makarnas samlade egendom i regel lika dem emellan, förutom om de har upprättat äktenskapsförord. Avvittringen kan också jämkas utifrån skälighetshänsyn. Vid avvittring eller avskiljande av egendom ska makarnas gemensamma egendom på begäran också delas.

Om äktenskapet har upplösts till följd av att en av makarna avlidit och den avlidne maken har efterlämnat bröstarvingar, dvs. barn eller deras avkomlingar, kan den efterlevande maken eller arvingarna yrka på avvittring. Vid avvittringen delas makarnas samlade egendom i dessa fall i princip lika. Den efterlevande maken får hälften av egendomen och arvingarna tillsammans den andra hälften. Om den efterlevande maken dock har mera egendom än den avlidne, har han eller hon rätt att behålla all sin egen egendom. Om en make vid sin död inte efterlämnar bröstarvingar ärver den efterlevande maken den andras egendom, om inte den avlidna genom testamente har bestämt något annat. Sedan båda makarna dött delas den egendom som den sist avlidne maken efterlämnat i regel lika mellan vardera makens arvingar.

Parterna kan komma överens sinsemellan om delningen av egendomen (avtalsavvittring). Om de dock inte kommer överens ska domstolen på begäran av en av makarna ålägga en skiftesman att göra avvittringen (skiftesmannaaavvittring).

Vid avtalsavvittring ska det upprättas ett dokument som ska dateras, undertecknas och bestyrkas av två ojäviga personer. Om en skiftesman sköter avvittringen upprättas ett dokument som undertecknas av skiftesmannen.

Dokumentet kan lämnas till magistraten (från och med 2020 myndigheten för digitalisering och befolkningsdata) för registrering. Registrering av dokumentet ger skydd mot den andra makens borgenärer och påverkar inte giltigheten av själva avvittringen mellan parterna.

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

Äganderätt till en fastighet registreras genom ansökan om lagfart. Lagfarten registreras i det offentliga lagfarts- och inteckningsregistret. Därefter framgår ägaren av lagfartsbeviset.

Om ägarskapet till fast egendom övergår i samband med avvittring eller avskiljande av egendom måste följande handlingar lämnas in till Lantmäteriverket vid ansökan om lagfart: avtalet om avvittring eller avskiljande i original, utredning om avvittringsgrunderna, t.ex. tingsrättens meddelande om att ett skilsmäsoärende har inletts, samt kvitto på eventuell betald överlåtelseskatt.

Lagfartstiden för förvärv av en fastighet som grundar sig på avvittring börjar löpa när avvittringen vinner laga kraft. Lagfartstiden är sex månader.

Senaste uppdatering: 15/02/2024

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.